

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Kőszegi-utca SIMON-ház Knuz József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

Előzetési pénsek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztéséről és a
minden közzétételéről intézkedések.

Hírdetetlen levelek csak ismert közöltől
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen napokonként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előzetési ár

Helyben hához hordva vagy vidékre
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábspeticitor egyszeri beiktatásért 5kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyiltér 4 hasábspeticitorért 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
ajánlatok ára 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Hétfő November 25.

232. szám.

A budgetvita.

(F.) Az azelőtti budgetviták és a mostani között csak annyiban hozott az ellenzék lényeges különbséget létre, hogy azelőtt nagy erőlködéssel szokott neki menni a költségvetésnek s annak végeredményét és egyes tételeit, a részletekbe hatolva, helytelenítette mindenféle tekintetből és szempontokból, mely kritikája elterelte őt a legkülönbözőbb mezőkre, hol minden képzelhető növényre talált, csak éppen a költségvetés virágaira nem; — most ellenben, minthogy a budget nagy munka árán a legszilárdabb és a legreálisabb eredményeket tünteti föl s így ellene érdemleges kifogást jóhiszeműleg tenni nem is lehet, legföllebb egyes reclinációkat forszírozhat az ellenzék, melyeknek azonban teljes hatástalansága érzetében, azonnal átesap oly terekre, hol minden egyébből, csak éppen a költségvetés témáit legkevésbé fölálhatók. Azelőtt tehát beszéltek sok mindenféle egyébről, de többek közt a költségvetésről is, most ellenben a budgetról nem hallunk semmit, hanem épülőnk kell azon, hogy mi mindent összehord az ellenzék szónoklati gimnasztikája.

A pénzügyi elem teljesen háttérbe szorult az ellenzéki beszédekben. S a felszólalások súlypontját ismét a miniszterelnök személye ellen intézett heves támadások képezték. De hogy mi értelme és célja lehet ezen eljárásnak éppen most, midőn Magyarország egy újabb korszak forduló pontjához ért, midőn az államháztartás pénzügyi egyensúlya hosszú évek nehéz munkája után úgy köszönt be, hogy egyuttal az állami intézmények további fejlődése is teljesen biztosítva van — azt józan észsel egyáltalán megérteni nem lehet. És pedig annál kevésbé, mivel gróf Apponyi Albert pártja tudvalevőleg megszavazta a költségvetést általánosságban s — csupán egyes tételeket tagadott meg akkor, mi-

kor az állam pénzügyei sokkal rosszabbul állottak, mint ma.

A legutóbbi időben nemcsak a pénzügyi helyzetben állott be azon javulás, melyet a kormány évek óta erős munkával előkészített, hanem a kabinet is oly tehetségek belépése által erősödött, kiket az ellenzék is hajlandó méltányolni. S ily körülmények közt azon logika, hogy ezen előzmények után a budget megszavazását megtagadják csupán azért, mivel a kormány élén Tisza Kálmán áll, aki kitömben akkor is ott állott, midőn az ellenzék a budgetet megszavazta, ez a logika tetszhetik rabulisztikus izgatás híveinek, de a nemzet zömét, egészét érinteni nem képes. S hogy mi logika rejlik azon állításban, hogy Tisza Kálmán ma még inkább közveszélyes, mint azelőtt, ezen állítás silányságát az ellenzék önmaga czáfolja meg, midőn fennhirdeti, hogy Tisza Kálmán részben elfogadta az ő elveit s irányát, s csak ezeknek segítségével volt képes a pénzügyiakat rendezni. Ilyen tarthatatlan és homályos az ellenzéki logika, melyről ép azért megvagyunk győződve, hogy az ország ezen okoskodásokat nem fogja megérteni.

És hogy mennyire a túlzás végtelég menők az ellenzéknek személyes támadásai, azt azon kedvtelése bizonyítják legjobban, hogy a kabinet egyes tagjával szemben kiméletet kegyeskedik gyakorolni, sőt elismeréssel is hajlandó adózni; ellenben másokat mindig támad és kisebbiteni igyekszik. Hát ez irányatos, tendenciózus eljárás, mert szolidáris alapon álló kabinet ellenében az ilyen egyoldalú harcnak semmi értelme. Ha némely tagok működésére nézve fennállanak a politikai morál, a szükségesség és szigorúság attribútumai, akkor nem lehet azt elvitatni a többiekkel, mivel mindnyájan ugyanazou közös szolidáris alapon állnak.

A kormány tagjainak ez a solidari-

tása senki előtt sem új, ki a tényekből s nem az ellenzéki lapokból ismeri föl a politikai helyzetet; csak az ellenzék nézve marad érthetetlen, mely legutóbb erős reményességét abba helyezte, hogy Tisza Kálmánt majd meg fogja buktatni — a saját kabinetje.

A kormány solidaritásának kifejezésére a legutóbbi napokban két eclatans alkalom nyílt. Az egyik, midőn Irányi Dániel ominózus vád indítványával szemben a miniszterelnök határozottan kijelentette, hogy a honvédelmi miniszterrel az egész kabinet solidaritást vállal. A másik alkalom Wekerle Sándor pénzügyminiszter használta föl, hogy az ellenzéknek Tisza Kálmán ellen intézett szüntelen támadásai ellenében a pénzügyi rendezés tekintetében a kabinet solidaritását fenntartotta, s annak sikerének szerzőjeképp Tisza Kálmán nevét hangoztatta.

Igazán szép volt hallani, mint róttale Wekerle az elődjének és mesterének tartozó elismerést. És az a riadó éljenzés, mely a kormányelnök háta mögött a szabadelvű párt padsoraiból felhangzott, fényesen bizonyította, hogy a kabinet solidaritásához csatlakozik az egész szabadelvű párt solidaritása. S e közös kapcsolatban láthatja az egész nemzet a jövő reformkorszak békés alkotásainak garanciáját.

Nem ringatjuk magunkat hiu reményekben, hogy ilyen események az ellenzéknek vak szenvedély sugallta támadásait meg fogják teljesen szüntetni, mert ezen irányzatba oly erősen beegalapított az ellenzék, hogy még jobban össze kell ütnie magát a vad rohamban, de bizonyos, hogy az ellenzéki álláspont tarthatatlansága és üressége, mind jobban ki fog rini ilyen incidensek által s a nemzetnek annál inkább van alkalma itélni, a kicsinyes gáncoskodás és személyes gyűlölködés vagy a phalansként sorakozó tetterős munkabíró és alkotó párt fölött.

A nemzet látni fogja, kinek részére álljon, kinek zászlója alá sorakozzék!

Országgyűlés.

Budapest, november 23.

A képviselőház idejűt ma is a költségvetési általános vita foglalta el. Részt vettek ebben a szélsőbal részéről Váillyi Árpád és Orbán Balázs; a szabadelvű párt részéről Tisza István. Váillyi a költségvetéssel is foglalkozott, a mennyiben ő is a deficitet 5-5 millióra teszi, de annál többet foglalkozott „Tisza politikai egyéniségével“. Szigoruan bírált, de nem műveletlen mondanban; közben „nobilis tett“ nek mondá Wekerle állásfoglalását a miniszterelnök mellett. Orbán több rendes felszólalást provokált személyes ügyben. Így Roszner br. részéről, ki korábbi pártállására nézve czáfolva meg sorban, hamis állításait.

A mai ülés legjelentékenyebb mozzanata Tisza István beszéde volt, ki Váillyi után szólalt fel, a ház osztatlan és félszűlt figyelmétől s a többség gyakori, zajos helyesléseitől kísérve. Szónok beszédének első része szigoruan pénzügyi és budget-beszéd volt, melyben Tisza István alapos és kitűnő szakemberek mutatta be magát. A tervezett reformok közül kiemelte a valuta rendezés nagy jelentőségét, miben igazat adott nekik az egész ház.

Beszédének második részében a politikai situációról nyilatkozott, beszédének élet Apponyi gr. ellen irányozva s kellőképpen méltatva a parlamentarismus, a szólásszabadság a parlament tekintélye ellen irányzott rendszeres tendenciákat — védelmére kelve természetesen a kormányt s a miniszterelnöknek, de a finom tapintat, jó ízlés és jó modor olyan mérvével, mely előtt mindenki csak tisztelettel hajolt meg. Apponyiról kiemelte, hogy pályája elején elidegeníté magától a conservatíveket, később meg az igazán liberális tényezőket. Tekintély dolgában egy kis párhuzamot vont a miniszterelnök és Apponyi közt — tényekre utalva. A többség lelkesen megjelenezta Tisza István s a szabadelvű párt tagjai csoportosan siettek gratulálni a kitűnő szónoknak.

Végül a ház kérvényeket tárgyal, melynek mindenben a kérvényi bizottság javaslatai szerint intéztettek el.

Jó közi Mór kedden fog felszólalni.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Ibsen „Norá“-ja.

(Először adatik a debreczeni színházban november 29-én.)

Egy híres, nálunk új névvel ismerkedik meg pénteken a debreczeni színház közönsége. Ibsen-től a Nórát kerüli bemutatásra.

Egy érdekes, különös, bizarr írói egyéniséggel szaporodnak a szerzőben ismerőseink, ki tele van nagy erényekkel s nagy gyarlóságokkal. Erénye: hogy felfogásában eredeti, alakjainak koncepciójában a lélekismerő mélységével, megszólaltatásában pedig egy zseniális kritikus elmének szinte démoni erejével tud hatni, végre egy a jelenetek fölépítésében, mint tárgyának tematikus kezelésében sok feltalálással, erős hangulatokkal dolgozik s mindig természetesen és őszinte igyekszik lenni. De ez őszintesége föltárja összes hibáit is. Legnagyobb az, hogy egy erősen vitatható tételt a társadalmi filozófia világából választ dramátárgyul s ehhez gyurja, idomítja az alakokat, vaskövetkezésséggel játszatja le velük a drámát e tétel szolgáltatásban s nem bánja, ha ez áron komolyságnak vagy részvétünknek nem veszít-e cserébe.

A Nórát alapítéle az, hogy valódi házasság csak két egyenlő értelmi és erkölcsi fokon álló lélek közt lehetséges, — a mi nem ilyen, az csak együttélés s az első krízisre magától bomlik fel. Nórát a nyolcz évig volt hűséges felesége Helmer Róbertnek. — Három gyermek született e házasságból. A dráma kezdetén úgy látjuk, hogy az asszony maga is gyermek még, csupa naiv szeszély, bohó könnyüvériség, bájos tudatlanság és gyöngeség, — a férj pedig iránta csupa odaadás, gyengéd szeretet és elnézés, a ki őt kedves játékszernek tekinti s az élet komolt

kérdéseibe, konfliktusaiba be nem avatja. Az ember hajlandó őket akceptálni s mindez gyarlóságokkal megszeretni. A szerző pedig ridegen, kegyetlenül demonstrálja rajtuk a télet, hogy ez a frigy nem házasság, csak konkubinátus.

A férj egyszer halálos beteg volt, s felesége uszorástól vett fel pénzt, hogy urát gyógygityassa. Titokban tette, nehogy a férjnek sejtelmé is legyen a betegség válságos voltáról. A nagy szeretet odáig ragadta az asszonyt, hogy a kötelezőre ráhamisította a saját atyja aláírását, midőn ez nem lehetett érte jótálló, mert haldoklott. Persze arról sejtelmé se volt naiv tudatlanságában, hogy büntényt követett el.

A kötelező egy elzútt ember kezében van: az okmányhamisítással gyanúsított Güntherben, ki Helmer hivatalában keres alkalmazást s megsemmisítéssel fenyegeti Nórát, ha férjétől nem könyörgi ki ezt. Itt fejlődik ki a drámai harc. Nóra világért se mondaná meg a férjnek, hogy Günther mily hatalmat gyakorol fölötté, — mert bizonyos benne, hogy Helmer szerelme éppen olyan, mint az övé s ahogy ő a férj megmentéséért írta alá a kötelezőt, úgy fogná ez neje megmentéséért magára vállalni a hamisítást. Két felvonáson át valódi kintpadon vonaglik a boldogtalan asszony.

Próbál mentesget, kibúvót találni, hogy a férj előtt e végzetes okirat titok maradjon. Keres jó tanácsot egy régi barátjától, hogy gyan lehetne Günther megengesztelni, — szeretne pénzt kérni egy házi barátától, hogy ellenségét legalább kifizethesse. — Kísérletei meghusznak s ő az öngyilkosságra tükkeli magát. Günthert késő engesztelte ki Nóra barátjánja akkép, hogy feleségül megy hozzá: a végzetes okirat a férj kezében van. S itt következik a megoldás: Nóra csalódik férjében, mert ez korántse jeleuli fel magát a nő védelmére a hamisítás tettese gyanánt, hanem dühvel támad az asszony ellen s elhalmozza

szemrehányásaival. De a megengesztelt Günther visszaküldi a hamisított kötelezőt s Helmer lecsillapulva újra gyengéden szólítja halálra vált nejét, sőt hizeleg neki, szerette zésére közelít hozzá, — az asszony azonban hideg marad, elutasítja. „Nyolcz évig azt hittem, szerelem kötött minket össze, s most ébredek a valóra.“ Miért? — kérdi a férj. „Mert nem értjük egymást, s nem is értettük soha. Ha értenél engem, ugyanazt kellett volna értem tenned, a mit én tettem érteled.“ Hogyan! — kiált fel a férj. — Türek érteled nyomort; dolgozom s fáradok, küzdök s feláldozom életemet, de becsteltemet nem. — „Millió asszony megtette ezt a férfit, a kit szeretted!“ — feleli Nóra s elhagyja a házat.

Mint egy nagy virtouz a hangversenyteremben, oly bővűös erővel tartja sokáig Ibsen e dráma szövevényei közt a hallgatóság érdeklődését hatalmában. Mondásai mélyen benyulnak a szívekbe. Egy-egy bájos jelenet, hangulatkép, jellemző helyzet s egymásra világító ellentétek impozáns erővel hatnak.

A bűnös ösvényen.

Regény I kötetben. — Írta: R. P. O.

(Folytatás.)

A világ nagyon rossz, örömmel tör más becsületére, s gyönyört lel abban, ha más ember dolgait furcsa világtársa helyezheti. De én erős hittel bízom benned; az én nevelésem nem lehet rossz; gyermek korodban apádtól, anyádtól csakis jót tanulhattál; lelked szelid, nemes és jó, te nem fogsz elkorcsosulni. A mi öreg Nánink, ez a hű szolgáló gyakran vigasztal engemet és mindennap kérdezi: „Hát a fiatal ur, mikor jön meg, már nagyon szeretném látni, bizon soká odamarad.“ És a Ficzko, a kedves jó kutyánk, okos, beszélő, értelmes szemét foly-

ton kérdően szegezi reám és persze én sokszor mondogatom a hűséges állatnak. „A fiatal gazdaska eljön és majd megcirógat, megint szeretni fog, mint régen.“ Ficzko erre virgonczan ugrándozik és örvendetesen csóvatgatja bozontos farkát. Látod mind annyian megszokták nélkül csakis veled foglalkozunk és epedve várunk. Apád, a jó ember, a hó elsején adott, nekem pénzt egy kalapra, vettem is magamnak szép, öreg asszonyosat, aztán a fekete selyem ruhámat, mely már daczára a nagy gondozásnak foszlányossá vált, nagyon ügyesen egy kis csipke díszítéssel ujja alakítottam. Nagyon jó sikerült a munkám, még az apád is megdicsért, a ki pedig nem igen ért az ilyesmizek. Ha haza jössz elmegyünk együtt sétálni, nem kell majd röstelkedned, egészen ünnepi díszben öltözöm a kedvedért, elmegyünk a ligetbe és leülünk a nagy szökőkút közelébe, hallgatjuk majd a vizsugarak suhogását és te meg elbeszéléd élményeidet. Hát csak gyere mentől előbb, nagyon várlak és csak akkor leszek boldog megint, ha szemeidbe tekintek. Ne légy rossz fiú és ne hagyj vámi aggodalmas szüleidet. A szüleid öregsznek és egyszerre csak nem lesznek.

Apád tisztelet, ölelted általam. Csókol ezerszer a téged gyöngéden szerető anyád.

u. i.

„Édes fiám! elarulum neked titkomat: kiakarlak háziasítani s e bővűlő férkészem az ifjú leánykakat, egy méltó hitestársat szeretnék közülök a részre kiválasztani. Avagy talán már megis előztél ebben? Hozd el azt, kit szeretsz hozzánk, gyöngéden fogom őt szeretni, de ügyelj magadra, hogy meg ne csábuj egy kaczer, önző lény bajaitól, sok bánatot okozna érzékeny lelkednek a benne való csalódás. Csak jöjj haza és majd együtt keressük a kis feleséget. Pelérdi ismételtén végig olvasta a kis fiúged, odaadó, jó anya levelét, komor homloka feldereült, s kebléből könnyebült sóhaj fakadt. Soká mereven bámult maga elé. Visszaemlékezett gyermek korára, maga előtt látta atyja komoly, érlyes arcját, anyja szelid és jóságos tekintetét,

lete oly hozzáadással, hogy Apagyi Viktornak 1 évi, nejének 6 heti vizsgálati fogság betudatik.

— **Eljegyzés.** Fisher Rudolf m. áll. vas. raktárnok szombaton váltott jegyet Katona Terézia kisasszonnyal, Katona Antal szép leányával. (Emke.)

— **Az ártózi kutak** majd csak furatja már Zsigmondy a nagytemplom előtt. — Az új torony a szükséges melléképületekkel régóta kész; az új csúvek is megérkeztek. Szombaton este pedig a gözgépet is beállították. A kutat ugyanis most már gőzerővel fogják tovább fúrni. — A kut jelenlegi mélysége 475 méter.

— **Elveszett** egy sötét, kávé színű felső kabát, egy selyem esernyővel együtt a tegnapi dalestélyen. Az illető, ki azt tévedésből elvitte, de mást helyette nem hagyott, kérik azt jogos tulajdonosának Csapó u. 278 sz. a. visszaszármaztatni, annyival is inkább mivel neve tudja van.

— **Egy történetes halála** A magyar történetírás egyik legbuzgóbb művelője, Pesty Frigyes a kadémiái tag, — reggel hossza szenvedés után meghalt. A megboldogult tudós különösen a horvátmagyar közjogi viszonyok tisztázása körül szerzett érdemeket; — a magyar jogok védelméért sok szidalmat kellett eltűrnie a horvát tulajdóktól. Legutóbb Krassó-Szörény megye monografiáján dolgozott, de legkedvesebb munkáját már nem végezhette el. Szülőhelye, Temes vármegye történetét akarta megírni s egész életében hangyaszorgalommal gyűjtötte hozzá az adatokat, a mi főtöbbé nehéz dolog volt, mivel a megye levéltárait teljesen elpusztították a törökök s neki idegen arhivumokban kellett buvárkodnia. Történetírói munkássága mellett nagy lelkiismeretességgel intézte el még betegsége alatt is az akadémia második osztályának ügyeit, a melynek titkára volt. Az akadémia még 1859-ben választotta meg őt levelező tagjává s 1877-ben lett rendessé. — Tagja volt ezenkívül a magyar történelmi társulatnak, a földrajzi társaságnak, a dél-magyarországi régészeti és történelmi múzeum társulatának s több más hazai és külföldi tudományos testületnek.

— **Halálozás.** A Magyar fiúk zenekarának egyik tagjai Sárka Kálmán elhunyt 50 éves korában Temesváron ma ment végbe.

— **Házostály és házberádó bevallása.** Az 1890. évi adókievétel megindítása elrendeltetvén, az ez által érdekelt adóköteleseket illetően a m. kir. Pénzügyigazgatóság 14209/IX. 1889. számú megkeresése folytán közhírré tétetik, hogy a közzadók felezéséről szóló 1883. XLIV t. cz. 11 és 12. §-ában foglalt rendelkezések értelmében, a házostály és házberádó 3 évi kivételi eszükusa 1890. évvel vévén kezdetét, a házadó az 1890. 1891 és 1892. évekre való érvényesítéssel, az adókötelezettek és adótartóik összeírásában foglalt adatok és a háztulajdonosok vallomási alapján, még a folyó 1889. évben fog kivételni. A bérbe adott házak tulajdonosai vagy a házak állandó hasznélvezői kötelezettek az általok élvezett házbérvédelemről szóló bejelentéseiket és bevallásaikat a törvényes követelemények terhe alatt, a folyó 1889. évi November hó 15—30. közötti időben, a városi adóhivatalnál megtenni, a bérvallomásokhoz szükséges nyomtatványok ugyanott ingyen kaphatók. — A kik bevallásaikat fent kitűzött határidő alatt beadni elmulasztják és ezt a kitűzendő nyolcz napi határidő elteltéig nem pótolják, azok adója hivatalból fog megállapíttatni. Uly háztulajdonosok, kik házbérvédelem kötelesek fizetni, az illető adóhatósággal mindazon adatokat közölni kötelesek, melyek az adó törvény szerű kivételére szükségesek. A háztulajdonos vagy a háznak állandó hasznélvezője a házbérvédelemét meghatalmazott által is eszközölheti; házbérvédelem esetén azonban az adó megrovídités miatti felelősség a háztulajdonost terheli. A házak nyers jövedelmét képezi együtt véve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használa s fejében a bérlőtől vár. A bérvédelem alatt tehát nemcsak az e ezimen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás hanem mindaz értendő, mit a bérlő a bérlémeny használa s fejében ellenértékképp fizet; ilyen az állami és községi adók, tüzkárbiztosíték, házmunka, katona elszállásolás és házjavítások vagy állandó átalakítások költsége, továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlő, a bérbéradónak éjjeli világítás, szemét kihordás és más llyenmü mellékköltségek czimén fizet s végre minden egyéb természetbeli szolgáltatások. Ennélfogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbérreket minden épületnél, lakosztálnál vagy egyes lakrészeknél általánosan minden levonás nélkül ugy kötelese bevallani, amint azok megkötöttek, illetőleg a ki nem bérelteknél megköthetők volnának. Butorzattal együtt bérbéradott épületek vagy lakrészek házbérvédelem alapjául ugy vétetnek fel, miutha butorzat nélküli adattak volna ki, levonatván az összes bérbérvédelem azon többlet, mely a butorzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le. Be kell azonban vallani azon levonásokat is, melyek butorzattal vagy kerttel együtt bérbeadott épületeknél előfordulnak. Az I. és II. osztályú keresetadó kivételének alapjául szolgáló az adókötelezetteknek a városi községek által teljesített összeírásban foglalt adatok, melyek ezuttal iratnak össze. A család fűvel közös háztartásban él, de külön keresettel bíró családtagok, mint önálló adózók az összeírás i yben külön tétel alatt vendők fel. Az, a ki az adókötelezettek összeírása alkál-

mával a személyét s vele közös háztartásban élő családtagjait, az összeírásban szükséges adatokat be nem mondja, az összeíró küldöttséget valótlán bemondásokkal félrevezeti vagy munkájában hátráltatja, ha a kincstár megrovíditására irányzott szándék fenn nem forog, 1 frttól 50 frtig terjedő bírsággal büntetendő. Ha pedig a kincstár megrovíditására irányzott szándék megállapítható, a bírság 1—8 anyyi, mint azon összeg, a melyvel a kincstár megrovíditott (1883. évi XLIV. t. cz. 101. és 100. §.) Miről az érdekelt adózó közönség mihez tartás végett az előbbieken értesítetik. Debreczen, 1889. november 21. A városi tanács.

— **Jó emberismeret.** Kosztadónó (a mérszároshoz): „Holnaptól kezdve négy font husal kevesebbet küldjön.“ — „Talan elmarad néhány vendége?“ — „Nem, hanem szerelmeselek lettek.“

— **A dohányzás védelme** A dohányzásról való eddigi ösmereteinket nagyban gazdagítja Cauleren brüsszeli tudósnak az amerikai és angol dohányzás elleni társulatokhoz intézett irata. Nem vonja kétségbe, hogy gyenge és beteges embereknek a dohányzás ártalmas is lehet, valamint azt sem, hogy a mérték feletti dohányzás az egészségnek nem használ, de batározottan tagadja, hogy a dohány méreg, mely minden körülmény között ártalmas. E véleményét a következőképp példával igazolja. Hus és halet eszik az egész világ és a vegetariánusokat kivéve, mindenki meg van arról győződve, hogy e tápaanyagok jótékonyan hatnak. Egy orvost, ki azzal a kijelentéssel, hogy a hus méreg, vagy ilyen elemeket tartalmaz, s ez alapon a marhahús élvezetét eltiltana, bizonyára kinevetnének. És mégis bizonyos, hogy a hus, éf oly alapon, mint a dohány, méreg. Egy szakutódos, Kemmerich kimutatta már 1868-ban, hogy a husban van méreg is. A husban levő mérget ki lehet vonni és be van vizonyítva, hogy süritett huslé, mely kisebb adagokban a szív működését erősíti, nagyobbban meggyegek, hogy kisebb adagokban a szív működését előmozdítja, míg nagy adag annak működését megállítani képes. A méreg hatása mindig a mennyiségtől függ, melyben a szervezetbe jut.

— **A helyes étkezési rend** bizonyára hatalmas eszköz a számos alhasi-bajok ellen, de nem mindenki van abban a helyzetben, hogy az ilyen szoros diétát megtarthassa. Az emberiségnek legáltalában is nyolczvan százaléka él oly viszonyok közt, hogy még a táplálkozási mód legszükségesebb feltételeinek, vagy általában az étrend s munkádó követelményeinek sem felelhet meg. E tulnyomó többség számára egyenesen életszűhség, — hogy egy kipróbált s olosó háziszér mindig kéznél legyen, a melylyel emésztő szerveik működésének zavarain gyorsan s hathatósan segítsenek. Ilyen olosó háziszér a mely már évek óta kitűnő hatásának bizonyult: Brandt Richard gyógyszerész svájci labdasosai, melyről a bel- és külföld minden vidékéről érkezett dícséret iratok a legkésebben szólnak. Brandt Rich. gyógyszerész svájci labdasosai a gyógyszer-tárakban, 70 kr. egy dobozzal, kaphatók; de jól meg kell figyelni a fehér keresztet vörös mezőben s a Rich. keresztnevet.

— **Mire nem gondol a kis leány?** Tizenöt éves a Miczike, de már szörnyen akaratos. Akár csak egy igazi feleség. Férfje még nem lévén, a mamával durcázkodik. A mama sem azért asszony, hogy engedjen, így hát kész a konfliktus. Miczike kijelenti, hogy ő nem tűri tovább ezt a zarnokságot, hanem elmegy házról cselédnek.

A mama diadalmaszkodik: — Ugy? cselédnek? Jól van, próbáld hát meg azt is! Meglátod, milyen dolog lesz. — Már miért ne volna jó dolog? — Mert a cseléd minden nehéz munka, mert a cselédet nem azért fogadják a házhoz, hogy kényeztessék. — Bocsnát, én tudok olyan cselédet, a kinek jó dolga van. Etetik, itatják, beczégetik. Hátha én is ilyen cseléd lennék? — A mama nagyot uéz. — Miféle isten esodjáról beszélsz te? Melyik cseléd az, akit beczégetnek? — Melyik? Hát a szoptatósdajka.

— **Azok a gyerekek!** A nevelőnő kisasszonyra rábízta a gyermekereget, hogy tartsa őket poráron. Ott sétálgattak a kertben. Egyszer fölkiált Nelli: — Tudjátok mit gyerekek; játszunk „férfj és feleséget!“ — Ugy ugy, kicsikém, biztatta őket a nevelőnő. Játsszatok szépen. Négyen vagytok: hát két pár zpen kitelik belőletek.

Mire felbiggyeszti ajkait a kis Nelli: — Oh! ugy is kell azt játszani! Jobban tudom én azt! Én leszek a feleség, Guzti lesz a férj. Zseni lesz annak a kávéháznak a pénztáros kisasszonya, ahová Gusati majd el fog járni, Elek pedig lesz a mi — házbérvédelemünk.

Irodalom.

A „Vasárnapi Újság“ november hó 24-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Szabó István, a m. tud. akadémia 50 év előtt választott tagja (Arcképpel.) — Egy 1859. legiónárius irataiból. Olaszországban és Afrikában írt naplójegyzetek. — A gyűri. Történelmi és műtörténelmi szempontból. (73 képpel.) Dr. Szendrey Jánostól. — Száz év előtti emlékezősek a francia forradalomra. — A pápai honvédszobor és az 1849. június 27-iki ihási ütközet. (Képpel: Dombormü a pápai

honvéd-emléken, ifj. Vastagh Györgytől.) — Egyveleg. — A műcsarnokból. 16 képpel a képzőművészeti társulat téli kiállításából, Benczur Gyulától, Ligeti Antaltól, Than Mórtól, Bihari Sándortól, Roskoviéstől, Ballóttól, Aggházytól, Greguss Imrétől, Vastagh Györgytől és Gézától stb. — II. Dom Pedro brazilai császár. (Arcképpel.) — Képek Rio-Janeiróából. (3 képpel Stuller László gyűjteményéből.) — A görög trónörökös lakodalmi menete. (Képpel.) — József főherceg a cigányokról. — A portugál királyok sirja. (Képpel.) — Irodalom és művészet. Egyletek és közzintézetek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Képtalány. — Sakkjáték. — Hetinaptár. A „Vasárnapi Újság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt, a „Politikai Újdonságok“ kal együtt 3 frt. — Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, egyetem utca 4 sz.) megrendelhető a „Képes Népplap“ legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 1 frt.

Ipar és kereskedelem.

Vállalkozók figyelmébe.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1890. évben a szerződésileg biztosított I. és II. rangú tölgytáplákpák szállítására pályázatot hirdetvén, erre oly megjegyzéssel hívjuk fel a vállalkozni óhajtok figyelmét, hogy a közelebbi feltételeket tartamozó hirdetmény az alóli kereskedelmi és iparkamara hivatalában (N. Hatvan-utca 1445. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen. A kereskedelmi és iparkamara.

A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas és acélgépgyár igazgatósága az 1890. évben szükséges faanyag, — mint jegenye és luczfenyőfaléca, jegenye, — lucz és szurkos fenyőfa deszka, jegenyefenyő fa-zsindely szállítására pályázatot hirdetvén, ezt oly megjegyzéssel hozzuk a vállalkozni óhajtok tudomására, hogy a közelebbi szállítási feltételek és az ajánlati minta gyanánt használandó méretjegyzék Budapestén a m. kir. államvasutak gépgyárában (kőbányai ut) valamint Diósgyőrött, a m. kir. vas és acélgépgyárban a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen. — A kereskedelmi és iparkamara nevében.

A m. kir. államvasutak budapesti üzlet vezetősége az 1890. évben szükséges kő és földmenny anyagok, ló és robbanó szerek, gékények stb. szállítására pályázatot hirdetett, mely hirdetményre oly megjegyzéssel hívjuk fel a vállalkozni óhajtok figyelmét, hogy a részletes kimutatások, továbbá a pályázati és szállítási feltételek az alóli kereskedelmi és iparkamara hivatalában (N. Hatvan utca 1445. sz.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen. A kereskedelmi és iparkamara.

A cs. és kir. szab. Kassa-oderbergi vasut igazgatósága az 1890. évben szükséges anyag-szerek szállítása iránt pályázatot hirdetvén, erre oly megjegyzéssel hívjuk fel a vállalkozni óhajtok figyelmét, hogy a közelebbi feltételek s a szükségeslendő mennyiséget előtűntető táblázatok az alóli kereskedelmi és iparkamara hivatalában (N. Hatvan utca 1445 sz) hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen, 1889. november 14. A kereskedelmi és iparkamara.

A közönség köréből.

Mai napon egy közérdekű hirdetést kézbesítettek nálam, aláírva: „A városi tanács.“ — Olvasom a hirdetést és megértem belőle, hogy a ház osztály- és házbér adókievételéről van benne szó, több ezer polgárnak zsebbe vágó komoly érdekéről. A hirdetés kétségtelesenl azzal a jóakaratu szándékkal lett kibocsátva, hogy az adófizető polgárság ezen érdekének javára legyen s a polgárság idejében figyelmeztess a házosztály- és házbér adó bevallásának eltagadásából vagy hiányosságából eredő terhes kellemetlenégekre. — Mégis ez a közérdekű, fontos hirdetmény nem a maga idejében, hanem ugyancsak elkésve hozatik nyilvánosságra az érdekelt felek előtt. A menyében a hirdetés november 21-dikéről van kelteze, hozám és valószínűleg több száz érdekelt félhez is, csak ma, november 25-dikén juttatják el a kézbesítők, ho'ott a hirdetés második kikezdésében világosan a következők olvashatók: „A bérbeadott házak tulajdonosai vagy a házak állandó hasznélvezői kötelezettek az általok élvezett házbérvédelemről szóló bejelentéseiket és bevallásaikat a törvényes követelemények terhe alatt, a folyó 1889. évi november hó 15—30 közötti időben a városi adóhivatalnál megtenni.“ Tehát a kitűzött határidő kezdete után csak öt nappal jut eszébe a tekintetes Tanácsnak, hogy egy ilyen közérdekű tudnivalót közhírré is kéne tenni. Debreczen 1889. nov. 25. Egy érdekelt fél.

Színház.

Színigazgatónk a színre hozott új operettek („Titkos csók“, „Pünkösöd Flórenczen“) mellett kísérletet tett néhány régi szép zenéjü operette föllevenítésével is. Így egymás után hozatta színre: „Bocaccio“, „Fatimica“,

„Donna Juanitta“, „Kisasszony feleségem“ operetteket, melyeknek betanulása 3—4 heti idő kellett, öt hat szinpadí próba, rengeteg fáradság s sok áldozat. A kísérletezés azonban nem vált be, mert mindez operettet szégyenteljesen üres ház előtt kellett előadni. Még aránylag legnagyobb közönség nézte a „Kisasszony feleségem“ szombati előadását, pedig ez este volt a jogász ifjúság mulatsága is. És a kik nézték, nem bánták meg, mert kitűnően mulattak a Lecocq gyönyörű zenéje mellett, a kacagató librettón és a minden részében pompás előadáson. A czimszerepet ez alkalommal játszotta először Kópácsy Juliska kisasszony, színtársulatunk e kedves fiatal művésznője és igazán várakozáson felüli sikert ért el. Meglepte a nézőket, mert nemcsak szépen énekelt, de kifejezéssel és mindenütt kellő színezéssel; játékaiban volt ügyesség, elevenség, jellemzés és sok temperamentum. Öltözékei elegánsak és gazdagok voltak s a második felvonásbeli toleltjét ugyancsak meglátásvezették a hölgyek. A többi szereplők is mind jelesek voltak: Ellinger, Rónaszéky, Balassa, Haday, Hegyesi mindnyájan hozzájárultak az est sikeréhez. K a r a c s ismét tanúságot tett igyekezetéről.

Kérem. A magyar színészet azon műbarátai, akik néhai Szabolcs és József színigazgató arcképek színterében vannak, mely tisztelettel felkérem biztoskedjenek azt néhány napra egy színésztirodalmi műben való felhasználás czéljából nekem megküldeni. Tisztelettel Dr. Váli Béla Budapestén kultuszminiszterium I. emelet.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

II. Bérlet. — Holnap, kedden, 1889. nov. hó 26-án

páros bérletben:

Kisasszony feleségem

Operette 3 felvonásban.

M Ű S O R:

Szerda 27. „Nebánsvirág“ operette, páratlan bérlet. Csütörtök 28. „A hol unatkoznak“ vigjáték, páros bérlet.

Péntek 29. „Nora“ (először) színmű, páratlan bérlet.

Szombat 30. „Nora“ (másodszor) színmű páros bérlet.

Vasárnap decz. 1. „Ripacso Pista dolmánya“ népszínmű, páratlan bérlet. Hétfő 2. „Marot bán“ tört. dráma (Vörösmarty Mihály emlékére.)

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos: Vértess Arnold. Főmunkatárs: Kerecsy Vilmos.

Ditmár lámpák

míg a készlet tart, rendkívüli leszállított áron kaphatók SZENT-KIRÁLYI és KALEND. műiparú raktárában.

Gyertyánliget

(Kabolapojána) gyógyfürdő

Vendéglő bérbeadás.

Mármaros megyében fekvő Gyertyánliget (Kabolapojána) nevű fűrdőben a vendéglőhelyiségek

1890. Január 1-től bérbe adandók.

Közelebbi felvilágosítást ad a tulajdonos és igazgató

Dr. WIDDER

Budapest, VII. Akácza-utca 49.

MEGHIVÁS

a felszámolásban lévő

Debreczeni cukorgyár részvénytársaság részvényesei
szab. kir. Debreczen városában a városház nagytermében

**1889. évi Deczember 16-án d. e.
10 órakor tartandó**

RENDKIVÜLI KÖZGYÜLÉSRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. A felszámoló bizottság jelentése a társaság összes ügyeinek végleges lebonyolításáról, a társasági vagyonnak teljes felosztásáról s az érvénytelenné vált részvényeknek megsemmisítéséről.
2. A felügyelő bizottság jelentése.

Debreczen, 1889. November hó 19.

A felszámoló bizottság.

Korona forrás.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áru csarnoka

ajánl:

Kittinő minőségű

**olasz gesztenyőt, teát,
valódi angol rumot,
szepességi főzelékeket,
ritka jó minőségű kávékat**

és minden e szakmába vágó cikkekkel jó minőségben
jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áru csarnoka.
Nagyvárad-utca, megyeház mellett.

Korona forrás.

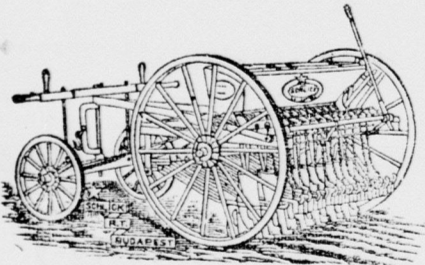
Schlick-féle vasöntöde és gépgyár

Részvény-Társaság Budapest.

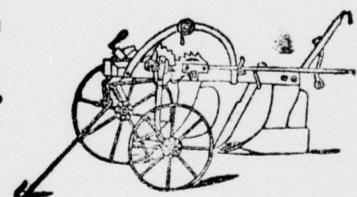
Gyár és igazgatóság:
VI. külső váciut 1696/99.

Városi iroda és raktár:
VI. Podmaniczky utca 14. sz.

Gőz- és járgáncsépítő készülékek.

Schlick-féle szab.
két és háromvasú ekék,
Schlick-féle szab.
„Haladás”
sorvető-gépek.
SZORVAVETŐ-GÉPEK.

Schlick-féle szab. Rayol-ekék, Schlick- és Vidats-féle eredeti egyvasú ekék és talajművelő eszközök, boronák és rögtörő hengerek, szecsakavágók, répavágók, répazúók, tengeri morzsolók, csöves tengeri darálók, gabona-tisztító rosták, őrlőmalmok stb.

Az összes ekék tartalékreszei készletben tartatnak. — Előnyös fizetési feltételek.
Legolcsóbb árak. — Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

J E G Y Z E T.

Van szerencsénk ezennel t. ez. üzletbarát aink becses tudomására hozni, hogy noha a VI. Podmaniczky-u. 14. sz. a lévő irodánk legnagyobb részét a külső váci uton lévő gyártelepünkre helyeztük át, mindazonáltal az ezen irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kényelme érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint, hogy ugyanott építési cikkeink és gazdasági gépeinkből raktárt létesítettünk.

Kiváló tisztelettel

A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár
részvénytársaság igazgatósága.

Debreczen, 1889. Nyomatott a „Debreczei Ellenőr,” könyvnyomdájságban Széchenyi-utca SIMON-ház.

1890. Január 1-ével új előfizetést nyitunk

„MERKUR”

20 évfolyam. 20 évfolyam.
hiteles sorsolási tudósítóra.

A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” az elismert megbízhatóságával legfokozottabban és világosan szerkesztett huzási jegyzékénél fogva kitűnik. — A „Mercur” magyar-német szövegben hónaponta 2-3-szor jelenik meg, nyomában minden nagyobb és fontosabb huzás után.

Minden előfizető ingyen kapja a „Mercur”
Sorsolási évkönyvét
1890-ik évre,

mely telj. és hátralék-kimutatás az összes 1889. december végéig kisorsolt és még be nem váltott magyar, osztrák és külföldi sorsjegyekről tartalmaz, továbbá az

ÁLTALANOS SORSOLÁSI NAPTÁRT
1890. évre.

Mindamellett, hogy a „Mercur” anyaga napról-napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig

egész évre 2 frt

bérmennyos postai szétküldéssel együtt.

Mutatványosokat kívánatra egy egész hónapig ingyen és bérmentve küldünk.

Előfizetéseket elfogad

A „MERKUR” kiadóhivatala

Budapest, V. Dorottya-utca 12.

114.
443. szám.

ÁRJEGYZÉK.

az „ISTVAN” gőzmalom
készítményeinek

KÖTELEZETTSÉG NELKÜL, DEBRECZENBEN
és az 1887. április 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyűlésen megápitott s 1887. évi június 1-én életbe lépteteladási, fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

	100 kil
A. Asztali dara nagyszemű	16.80
q. Szinte közepszerű	15.80
0. Királyliszt	15.80
1. Lángliszt	15.—
2. Montliszt	15.40
3. Zsemlyelisz 1-ső rendű	14.60
4. „ 2-od rendű	14.20
5. Fehér kenyérlisz 1-ső rendű	13.80
6. szinte 2-od „	13.60
7. Közép kenyérlisz 1-ső „	12.80
8. „ 2-od „	12.40
8 1/2 Barna „ 1-ső „	12.—
8 3/4 „ „ 2-od. á 70 kilgr.	9.60
9. Láblisz „ á 70 kilgr.	7.20
10. Veres liszt „ á 50 kilgr.	—
11. Finom korpa zsákkal 50 „	4.40
12. Durva korpa zsákkal á 50 kilgr.	3.80

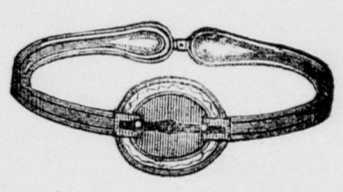
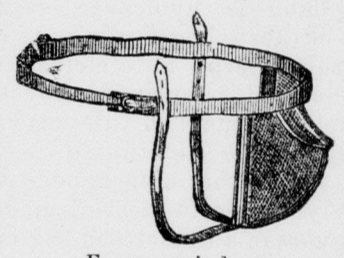
A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-tőli engedmény a fennmilitett egyezmény folytán szintén beszűntetett.

Debreczen, 1889. szept. 17.

Keztyük nagyválasztékban.

NAGY ANDRÁS

KEZTYÜ ÉS SÉRVKÖTŐ GYÁROS

Ajánlja
a már 25 év óta fenn-
álló, jóhírnévnek örvendő
**KEZTYÜS-
ÜZLETET**
a n. é. közönség
szíves pártfogásába.

Egyszersmind van szerencsém tudatni, hogy nálam mindég a legnagyobb választékban
TÉLI- és NYÁRI KEZTYÜK kaphatók és megrendelhetők.
Grace és Schwedis keztyük 3 gombbal, agráfa, vagy csatta.
mosó bőr női, férfi, katona- és elegáns hosszú bálisvédkeztyük
dus raktárát legjutányosabb árban.

Báli keztyüket a raktáron levő különféle színekből, választás szerint 24 óra alatt készítik.
Továbbá ajánlom az általam készített

sérvkötőket és suspensoriumokat,
mely utóbbi minden embernek viselnie kellene, hogy általa a keletkező bajoknak eleje vételessék.

nadrágtartók, nagyválasztékban.

Orvosi és szülési készülékek, fecskendők.
irigaterék, kristályezők, méh perczek, has- és köldök-kötők,
gummi harisnyák, fáslik és gummi-szélpárnák

mindenkor raktáron vannak.
Női különlegességek, nálam kaphatók és megrendelhetők.

Nagyban és kicsinybeni eladás.
A n. é. közönség eddigi pártfogását és bizalmát továbbra is kérve, vagyok
kész tisztelettel

NAGY ANDRÁS, keztyüs.

Suspensoriumok 50 krtól 1 frt 50 krig.

Eddig felülmulhatlan.

MAAGER W.

VALODI TISZTITOTT

CSUKA MÁJ-OLAJ

MAAGER VILMOSTÓL, BECSBEN.

A legelső orvosi tekintélyek által megvizsgálva és könnyen emészthetősége miatt gyermekek számára is különösen ajánlva és rendelve — mint legtisztább, legjobb, legtermészetesebb és leghatásosabbnak elismert szer: mell- és tüdőbajokban, görvély, kelés, daganat, bőrküteg, mandula-betegségek, gyengeség ellen. Üvegeje 1 frt. Kapható a gyári raktárban, Bécs III. ker. Heumarkt 3., vélamint

minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben
az osztrák és magyar monarchia területén.

Debreczenben Mihalovits István Dr. Rothsnech Emil, Tóth Béla gyógy-
szerész uraknál és Rickl József Zelmos kereskedésében.